

Handreiking Vervuilde Huishoudens

Samenvattingskaart en gesprekstips voor professionals

De handreiking vervuilde huishoudens is bedoeld voor verpleegkundigen, verzorgenden en verpleegkundig specialisten die ambulante zorg verlenen aan mensen met een vervuild huishouden. Deze kaart is een korte samenvatting van de handreiking en geeft aan wat je als professional kan doen bij mensen met (een vermoeden van) een vervuild huishouden.

Wat is een vervuild huishouden?

- We spreken van een vervuild huishouden bij mensen met een woning met problematische hygiëne en/of problematische verzameldrang.
- Soms zijn huizen (vrijwel) onbewoonbaar door de grote hoeveelheid spullen. Dat is moeilijk schoon te maken en te houden, waardoor er een grotere kans is op vervuiling.
- Dit kan onder meer leiden tot infectiegevaar voor de bewoner zelf, maar ook voor betrokken hulpverleners. Ook kan er gevaar zijn voor burens, bijvoorbeeld bij een brandgevaarlijke situatie.

Hoe komt het?

Mogelijke oorzaken en risicofactoren zijn:

- problemen met het geheugen en/of het oplossen van problemen
- middelenmisbruik (zoals alcohol)
- een psychiatrische aandoening
- verstandelijke en/of fysieke beperking.

Andere factoren die een rol kunnen spelen zijn het verlies van een partner, (zelf)verwaarlozing of mishandeling. Het komt meer voor bij mannen, alleenstaanden en mensen die eerder een vervuild huishouden hadden.

Welke stappen kun je zetten bij (een vermoeden van) een vervuild huishouden?

Stap 1. Onderzoek het signaal	<ul style="list-style-type: none">• Maak contact, probeer het vertrouwen van de cliënt te winnen.• Handel vanuit compassie en houd altijd voor ogen dat je dit doet omdat je de situatie van de client wilt verbeteren (menselijke maat).• Houd in de bejegening rekening met culturele verschillen en maak zo nodig gebruik van de tolkenrelefoon.• Breng de situatie en mogelijke risico's in kaart. Gebruik hierbij een basaal instrument zoals de Screening Woonhygiënische Problematiek of de Clutter Image Rating Scale.
Stap 2. Bespreek de situatie met de cliënt	<ul style="list-style-type: none">• Leg uit dat je je zorgen maakt over zijn of haar gezondheid en veiligheid. Let hierbij op zijn of haar gezondheid en veiligheid en die van de omgeving. Vertel waarom je het nodig vindt om iets aan de situatie te doen.• Leg ook uit waarom het voor jou als hulpverlener moeilijk is om in deze situatie te werken.• Licht de bewoner in over de veiligheidseisen waaraan de inrichting en de hygiëne van zijn woning moeten voldoen (o.a. minimale loopruimte, maximale stapelhoogte, maximaal vloergewicht etc).
Stap 3. Leg de situatie voor aan het team of andere professionals	<ul style="list-style-type: none">• Zoek zo snel mogelijk hulp over hoe het beste te handelen en/of bij behoefte aan ondersteuning. Dit kan bijvoorbeeld een collega/aandacht functionaris uit een ander team zijn, iemand van de GGD of de GGZ.• Informeer de cliënt hierover.
Stap 4. Analyseer de situatie met de cliënt en bespreek mogelijke oplossingen.	<ul style="list-style-type: none">• Probeer met de cliënt tot een compromis te komen en ga dat uitproberen.• Spreek met de cliënt af dat als er geen verandering komt, je genoodzaakt bent om actie te gaan ondernemen.• Leg de afspraken vast in een (informeel) document, opname telefoon etc.
Stap 5. Maak de afweging hoe te	<p>Gebruik hierbij de volgende overwegingen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Noodzakelijkheid: is handelen echt nodig vanwege gezondheid of veiligheid?

handelen als de cliënt niet wil meewerken.

- Doelmatigheid: verbetert hierdoor de situatie en vermindert het risico's?
- Proportionaliteit: is het in verhouding tot de risico's?
- Subsidiariteit: Is het de minst ingrijpende manier voor de cliënt?

Handvatten voor communicatie met mensen met een vervuild huishouden

Verpleegkundige en verzorgende professionals horen hun manier van communiceren aan te passen aan mensen met een vervuild huishouden. Hoe je dat kan doen? Je vindt hier tips.

Tips voor tijdens het gesprek

- **Leg contact, maak verbinding.** Schakel zo nodig een tolk in.
- **Houd het bij je eigen waarneming, zonder oordeel:** *'Meneer De Jong, ik zie dat deze stapel dozen bijna omvalt'* of *'Ik zet even een raampje open voor een beetje frisse lucht.'*

Handvatten voor communicatie met (zorg)professionals van mensen met een vervuild huishouden

Verpleegkundige en verzorgende professionals communiceren vaak met andere (zorg)professionals over mensen met een vervuild huishouden. Hoe je dat kan doen? Je vindt hier tips.

Tips voor tijdens het gesprek:

- **Deel onderling informatie:** *'Wij maken ons zorgen om mevrouw. We signaleren dat haar woning ernstig is vervuild waardoor wij niet veilig en hygiënisch kunnen werken.'*
- **Geef complimenten:** *'Ik vind dat je er goed mee omgaat. Je blijft rustig en respectvol. Dat vind ik knap.'*

Handvatten voor communicatie met familie/naasten van mensen met een vervuild huishouden

Verpleegkundige en verzorgende professionals communiceren vaak met familie/naasten van mensen met een vervuild huishouden. Hoe je dat kan doen? Je vindt hier tips.

Tips voor tijdens het gesprek:

- **Erken de betrokkenheid van de naaste:** *'Binnenkort gaan we samen met uw broer aan de slag met opruimen. Zou u daar bij aanwezig willen zijn? Dan kunt u ook zien hoe hij daar op reageert en misschien kunnen we bespreken of u hem daar bij kan helpen. Wat vindt u daarvan?'*

'Ik maak me zorgen over je woning. Jij vindt dat dit niet aan de orde is. Ik stel voor dat we daar iemand bij halen die hier veel van weet (of iemand die dit zelf ook heeft meegemaakt).'

• **Let op iemands reactie en benoem gevoelens:** *'Ik zie dat het u boos maakt dat er wordt schoongemaakt.'*

• **Sluit aan bij iemands beleving:** *'Heeft u een voorwerp gevonden voor uw verzameling?'*

• **Neem de redenen voor verzamelen serieus:** *'U bent erg gesteld op deze tas. Wilt u daar wat over vertellen?'*

• **Toon betrokkenheid:** *'Ik kan me voorstellen dat het niet gemakkelijk voor u was om deze vaas weg te doen.'*

• **Deel oprecht complimentjes uit:** *'Wat goed dat u schoonmaakmiddelen heeft gekocht.'*

• **Gebruik humor.**

'Fijn dat u heeft gemeld, de zorgen zijn terecht'

• **Geef opbouwende feedback:** *'Wat goed dat je dit bespreekbaar maakt in het teamoverleg, want ik vond het ook lastig. De situatie in de woning van Jacobs lijkt gevaarlijk.'*

• **Deel ook de emotionele kant van je werk:** *'Ik vind het niet gemakkelijk om met het gedrag van mevrouw De Vries om te gaan en te zien hoe haar toestand verslechtert.'*

• **Benoem het ongemak rondom vervuiling:** *'Stel ik me aan als ik vind dat de ergste viezigheid eerst opgeruimd moet worden?'*

• **Waardeer en benut de expertise van de naasten:** *'We zijn samen aan het nagaan wat de beste manier is om mevrouw te ondersteunen, en het lijkt me goed u en uw zus daar ook bij te betrekken.'*

• **Deel vroegtijdig en regelmatig informatie:** *'Ik zou het graag even met u willen hebben over het gedrag van uw buurman. We merken namelijk dat hij erg van streek kan raken als we willen helpen met schoonmaken.'*

• **Doe aan gezamenlijke besluitvorming:** *'Hoe zou u het vinden als er voortaan een keer per twee weken iemand bij uw moeder komt helpen met opruimen?'*

• **Heb in het contact met de naaste oog voor hun emoties en behoeftes:** *'Het lijkt me niet gemakkelijk om te zien dat het niet goed gaat met mevrouw.'*

• **Pas je taalgebruik aan aan de naaste:** *'Het is erg vol geworden in de woning van uw buurman. Dat kan komen door de problemen die hij heeft.'*

<p>Algemene uitgangspunten voor communicatie met mensen met een vervuild huishouden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heb geduld en geef niet te snel op • Wees je ervan bewust dat ieder mens uniek is • Leer iemand kennen • Wees je bewust van zaken die communicatie kunnen beperken • Reflecteer op je manier van communiceren • Herken je eigen perceptie • Wees open en transparant in wat je zegt en doet 	<p>Algemene uitgangspunten voor communicatie met (zorg)professionals van mensen met een vervuild huishouden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wees je bewust van je eigen rol en die van anderen in een team of netwerk • Rapporteer objectief • Spreek verwachtingen uit naar elkaar • Maak afspraken over samenwerking • Ken de mogelijkheden van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), deze kan helpen in de communicatie • Ken je netwerk 	<p>Algemene uitgangspunten voor communicatie met familie/naasten van mensen met een vervuild huishouden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Breng het sociale systeem in kaart • Leer de naaste(n) kennen • Erken de grenzen van je ondersteuning • Wees open en transparant in wat je zegt en doet
--	--	---

